

Seguiment biològic pel projecte de renaturalització de Can Poc Oli

Informe de resultats

Novembre-desembre 2021

ANTECEDENTS I OBJECTIUS

Durant l'any 2021, l'Ajuntament de Manresa ha plantejat un projecte de renaturalització de la finca de Can Poc Oli, que implica a diverses entitats locals. La finca està ocupada principalment per l'edificació de l'antiga discoteca i la zona asfaltada del voltant, a més d'una part d'un bosc de pi blanc *Pinus halepensis*, un camp que s'ha cultivat de forma irregular els darrers anys, i un tram de la riera de Guardiola amb un bosc de ribera poc desenvolupat associat. Per tal de començar a recollir informació sobre la fauna present a l'espai en un moment inicial del projecte de renaturalització, l'Ajuntament de Manresa ha encarregat aquest treball per complir dos objectius principals: 1) definir seguiments de fauna que siguin repetibles i que s'ajustin a l'àrea d'estudi i 2) generar les primeres dades a la zona.

METODOLOGIA

El treball de camp d'aquest estudi s'ha realitzat entre finals de novembre i durant el mes de desembre de 2021. S'han emprat quatre metodologies principals, tres de les quals s'han utilitzat per a l'estudi de mamífers i una per a l'estudi dels ocells presents a la zona. Com que els treballs s'han dut a terme durant l'hivern, quan l'activitat dels invertebrats és en general molt baixa, no s'han inclòs en aquest primer treball. A continuació es detallen les diferents metodologies utilitzades per tal que siguin repetibles al llarg de futurs estudis:

1) Cens d'ocells

Inicialment es va plantejar de realitzar un cens d'ocells de tipus transsecte, però degut a les característiques de mida i orografia de la finca, s'ha optat per canviar-ne l'enfocament. El cens d'ocells es basa en un recorregut irregular a l'interior de la finca per tal de cobrir-la de forma sencera durant una sola jornada, fent parades regulars a diferents punts. La mida total de la zona és suficientment petita com per fer un comptatge força exacte de tots els ocells presents tot evitant repeticions, i el fet de no fer el cens amb un transsecte marcat també facilita que es pugui cobrir millor el fet que és fàcil que nous exemplars entrin als límits de l'àrea d'estudi (aquest fet és especialment habitual pel fet de ser una àrea petita). Els censos han tingut una durada d'entre 45 i 90 minuts. S'han realitzat quatre visites en total.

2) Protocol de fototrampeig

Per poder estudiar la presència de diferents espècies de mamífers, tant de carnívors com herbívors, s'han utilitzat dues càmeres de fototrampeig disposades durant un total de dues setmanes (14 dies i 14 nits) en dos punts diferents de l'àrea d'estudi. Una càmera s'ha situat a una riba de la riera, cobrint-la de banda a banda, i l'altre s'ha situat a l'interior d'una zona de bosquet de ribera, cobrint un pas estret entre la vegetació. No s'ha utilitzat cap atraient a davant de les càmeres.

Càmera 1, col·locada a la riera.

3) Transsecte de rastres de mamífers

Per tal de complementar la informació recollida amb les càmeres de fototrampeig, s'ha realitzat un transsecte a través de diferents sectors de la finca per tal de localitzar rastres de mamífers. S'ha visitat una part del bosquet de pins i s'ha resseguit la vora del camp i el camí que va a través del bosc de ribera, per la part de sota del tallat de roca. Aquest transsecte s'ha realitzat només en una ocasió durant el mes de desembre.

4) Mostreig de quiròpters

Els quiròpters són un grup de mamífers amb gran valor bioindicador, tant per la seva alimentació basada principalment en insectes voladors com per la necessitat de refugis on amagar-se durant el dia. S'ha aplicat la metodologia del projecte *QuiroHabitats* del Museu de Granollers (www.ratpenats.org). El mostreig es basa en la gravació d'una nit sencera amb una gravadora d'ultrasons (en aquest cas, s'ha utilitzat una gravadora *Audiomoth*). L'anàlisi posterior de la gravació permet la identificació de diferents grups fònics de ratpenats valorant paràmetres com la freqüència, la durada i la forma de l'espectrograma dels crits. Els grups fònics estan formats per una sola espècie amb crits molt diagnòstics o per grups d'espècies amb crits semblants.

Totes les observacions realitzades s'han enregistrat en portals de ciència ciutadana. Les dades d'ocells i mamífers (menys ratpenats) al portal www.ornitho.cat, i les dades de ratpenats al web www.ratpenats.org.

RESULTATS: Seguiment ornitològic

S'han detectat un màxim de **144 exemplars de 38 espècies diferents**. Restant els exemplars que només s'han detectat sobrevolant (no aturades a l'àrea d'estudi), s'han detectat un màxim de **130 exemplars de 33 espècies diferents** (Annex I).

De les espècies observades, destaca especialment la presència de Cotorres de Kramer *Psittacula krameri*, una espècie exòtica invasora que els darrers anys ha començat a ocupar diversos boscos de ribera de la comarca del Bages, a partir d'una població inicialment establerta al Parc del Cardener de Manresa. La observació regular d'exemplars presents durant l'hivern, a més d'algunes observacions prèvies, indica que és molt probable que s'estiguin reproduint a la zona.

Entre la resta d'espècies observades, cap destaca per la seva excepcionalitat o interès especial de conservació. El que és un fet clar és que l'ús que fan la majoria d'espècies de l'espai es veu molt afectat per l'estat en el que es troba. Per exemple, no s'ha observat pràcticament cap ocell sobre la zona asfaltada al voltant de la discoteca, ni al propi edifici. Entre les diverses plantes exòtiques que es troben naturalitzades a la zona, només s'ha observat a diverses merles *Turdus merula* i probablement algun verdum *Chloris chloris* aprofitar els fruits dels arbusts exòtics. En general, l'abundància de diverses espècies d'ocells hivernants es pot beneficiar molt clarament de les actuacions de renaturalització de la finca, per exemple promovent la presència de vegetació autòctona que ofereixi aliment i refugi per a més exemplars.

RESULTATS: Fototrampeig i transecte de rastres de mamífers

S'han detectat un mínim de **16 exemplars** diferents corresponents a **5 espècies**. S'han detectat dues espècies d'herbívors: almenys 10 exemplars de porc senglar *Sus scrofa*, una espècie ben establerta a la zona, i de la qual també s'han detectat nombrosos rastres, sobretot a la llera i als voltants de la riera, i 1 exemplar de cabirol *Capreolus capreolus*, una espècie en clara

expansió a les zones baixes de la comarca del Bages, i que no sembla estar totalment establerta a l'àrea d'estudi (no s'han detectat rastres). D'entre els carnívors, s'ha detectat 1 exemplar de teixó *Meles meles* a la riera (però no s'han trobat rastres), 1 exemplar de guineu *Vulpes vulpes* a la riera (i diversos rastres al camp) i almenys 3 exemplars de gat assilvestrat *Felis catus* a la riera (però no s'han trobat rastres). Els gats assilvestrats s'han detectat diàriament en el mateix punt de la riera, i en moltes ocasions al llarg del dia però especialment de la nit. Aquestes dades revelen una pressió de depredació important a l'espai. Les deteccions per a cada dia es recullen a l'Annex II.

Adicionalment, s'han trobat diversos rastres de gossos al camp, i també es van fotografiar dos gossos (i el seu amo!) a la càmera 2, a dintre del bosquet de ribera. Aquest fet, a més d'anecdòtic, revela una certa pressió humana en un dels racons menys accessibles d'aquest espai, que caldria controlar per poder millorar l'espai.

A sota, diverses imatges de les càmeres de fototrampeig, amb una guineu, un teixó, dos gats, un grup de senglars i un cabirol.

RESULTATS: Estudi de quiròpters

Només s'ha realitzat una sessió de gravació nocturna, corresponent al període hivern d'aquesta època de l'any, l'activitat de la majoria de ratpenats és molt baixa, degut a que l'activitat de les preses també ho és. No obstant, s'han realitzat 26 deteccions corresponents als següents grups:

	Total deteccions	<i>Pipistrellus pygmaeus / Miniopterus</i> sp.	<i>Pipistrellus kuhlii</i>	<i>Eptesicus serotinus</i>	<i>Tadarida teniotis</i>
Hivern	26	1	1	6	18

Cada detecció no correspon necessàriament a un exemplar diferent, de manera que el nombre total només dona una idea sobre l'abundància relativa. La gravadora es va ubicar a la part central del camp de la finca, al costat del bosc de ribera, pel que destaca que l'espècie més detectada sigui el ratpenat cuallarg *Tadarida teniotis*, ja que generalment és una espècie que vola a gran altura.

CONCLUSIONS

- ✓ La presència molt regular de gats assilvestrats a la finca és un problema greu per a la biodiversitat que cal valorar amb més profunditat.
- ✓ La cotorra de Kramer *Psittacula krameri* es troba establerta al bosc de ribera de la finca. Al ser una espècie que exerceix una competència directa sobre moltes espècies autòctones que també utilitzen cavitats en arbres, és important fer-ne un seguiment.
- ✓ Per millorar la comunitat d'ocells, una millora en la diversitat arbustiva, fomentant espècies autòctones i d'interès (per exemple perquè ofereixen aliment, refugi o possibilitats de nidificació) pot ser tenir un paper rellevant en les millores ambientals.
- ✓ La presència de persones passejant (en alguns casos amb gossos deslligats) a l'interior de la finca, fins a racons del bosc de ribera, pot ocasionar molèsties importants a la fauna. Caldria regular l'accés d'aquests passos quan es comencin a aplicar mesures de gestió a la zona.
- ✓ La continuació dels estudis a la zona recollint informació d'altres èpoques de l'any i també al llarg del temps permetrà una millor comprensió de l'ús de l'espai per les diferents espècies que s'hi troben, i també quines millores ambientals poden ser més efectives per afavorir-les. En altres períodes de l'any es poden fer seguiments d'amfibis i rèptils presents a la zona, a més de diversos grups d'invertebrats, entre els quals els ropalòcers (papallones diürnes), els odonats (libèl·lules) i els ortòpters (saltamartins, llangots, grills, etc.) podrien ser especialment interessants per a detectar canvis molt locals a l'àrea d'estudi.

Marc Illa Llobet
NIF: 39399921-R
Desembre de 2021

ANNEX I. Resultats del cens d'ocells hivernants, per seccions i bandes de detecció.

Es recull el nombre màxim d'exemplars observats entre les quatre visites realitzades: 29 i 30 de novembre, 13 i 20 de desembre. Totes les dades s'han registrat al portal www.ornitho.cat. Addicionalment, es recull informació sobre la zona d'observació (quan una espècie només s'ha observat en un ambient determinat) o en els casos en els que els exemplars només s'han detectat sobrevolant i no fent un ús de l'espai de forma directa.

Espècie		Nombre màxim	Dia	Observacions
Aligot comú	<i>Buteo buteo</i>	1	20/12/21	Sobrevolant.
Esparver vulgar	<i>Accipiter nisus</i>	1	30/11/21	Aturat.
Gavià argentat	<i>Larus michahellis</i>	3	20/12/21	Sobrevolant.
Tudó	<i>Columba palumbus</i>	13	Varis	
Cotorra de Kramer	<i>Psittacula krameri</i>	3	13/12/21	Bosc de ribera.
Picot verd ibèric	<i>Picus sharpei</i>	1	Varis	Bosc de ribera.
Picot garser gros	<i>Dendrocopos major</i>	1	Varis	Bosc de ribera.
Titella	<i>Anthus pratensis</i>	3	29/11/21	Sobrevolant.
Cuereta torrentera	<i>Motacilla cinerea</i>	1	Varis	Riera.
Cuereta blanca	<i>Motacilla alba</i>	3	20/12/21	Sobrevolant.
Cargolet	<i>Troglodytes troglodytes</i>	2	13/12/21	Bosc de ribera.
Pardal de bardissa	<i>Prunella modularis</i>	1	20/12/21	
Pit-roig	<i>Erithacus rubecula</i>	5	20/12/21	
Cotxa fumada	<i>Phoenicurus ochruros</i>	1	29/11/21	
Merla	<i>Turdus merula</i>	7	20/12/21	
Tord comú	<i>Turdus philomelos</i>	3	13/12/21	
Rossinyol bord	<i>Cettia cetti</i>	2	20/12/21	
Tallarol de casquet	<i>Sylvia atricapilla</i>	3	20/12/21	Bardisses.
Tallarol capnegre	<i>Sylvia melanocephala</i>	4	20/12/21	
Mosquiter comú	<i>Phylloscopus collybita</i>	3	29/11/21	
Bruel	<i>Regulus ignicapilla</i>	2	Varis	
Mallerenga cuallarga	<i>Aegithalos caudatus</i>	11	20/12/21	
Mallerenga emplomallada	<i>Lophophanes cristatus</i>	3	20/12/21	Pineda.
Mallerenga blava	<i>Cyanistes caeruleus</i>	3	20/12/21	
Mallerenga carbonera	<i>Parus major</i>	4	13/12/21	
Raspinell comú	<i>Certhia brachydactyla</i>	3	Varis	
Gaig	<i>Garrulus glandarius</i>	1	13/12/21	
Garsa	<i>Pica pica</i>	2	20/12/21	
Corb	<i>Corvus corax</i>	3	20/12/21	Sobrevolant.
Estornell negre	<i>Sturnus unicolor</i>	2	20/12/21	
Estornell vulgar	<i>Strunus vulgaris</i>	10	20/12/21	
Pardal comú	<i>Passer domesticus</i>	2	13/12/21	
Pardal roquer	<i>Petronia petronia</i>	1	29/11/21	Sobrevolant.
Pinsà comú	<i>Fringilla coelebs</i>	14	20/12/21	
Gafarró	<i>Serinus serinus</i>	5	20/12/21	
Verdum	<i>Chloris chloris</i>	3	13/12/21	
Cadenera	<i>Carduelis carduelis</i>	4	20/12/21	
Lluer	<i>Spinus spinus</i>	9	20/12/21	
Gratapalles	<i>Emberiza cirlus</i>	1	13/12/21	

ANNEX II. Exemplars detectats mitjançant fototrampeig.

Càmera 1 (riera)	29/11/21	30/11/21	01/12/21	02/12/21	03/12/21	04/12/21	05/12/21	06/12/21
<i>Felis catus</i>	2	1	3	3	2	3	2	2
<i>Vulpes vulpes</i>	1	-	-	1	-	1	-	-
<i>Sus scrofa</i>	-	-	-	-	-	6	2	-
<i>Meles meles</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
Càmera 2 (bosc)								
<i>Capreolus capreolus</i>	-	1	-	-	-	-	-	-
<i>Sus scrofa</i>	-	-	-	-	-	-	-	2

Càmera 1 (riera)	07/12/21	08/12/21	09/12/21	10/12/21	11/12/21	12/12/21	13/12/21
<i>Felis catus</i>	2	3	2	3	3	2	2
<i>Vulpes vulpes</i>	-	1	1	1	-	-	-
<i>Sus scrofa</i>	-	1	-	-	2	-	-
<i>Meles meles</i>	-	1	-	-	-	-	-
Càmera 2 (bosc)							
<i>Capreolus capreolus</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>Sus scrofa</i>	-	-	-	-	-	-	-